

26 Οκτωβρίου 2019

Ο Μητροπολίτης Μαυροβουνίου Αμφιλόχιος Ράντοβιτς και ο Χρήστος Γιανναράς στο «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...»

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)
/ Πολυμέσα - Multimedia

Η Εκκλησία είναι μία πραγματικότητα τελείως διαφορετική, στους αντίποδες της θρησκείας. Είναι ένα γεγονός που πραγματοποιείται ως κοινωνία σχέσεων.

Μια σπάνια συνάντηση δύο πολύ σημαντικών ανθρώπων - σταθμών στην παγκόσμια ορθόδοξη θεολογία, πραγματοποιήθηκε στο «Ενοριακό Αρχονταρίκι» του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς, την Κυριακή 20 Οκτωβρίου, στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...».

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαυροβουνίου κ. Αμφιλόχιος Ράντοβιτς και ο Ομότιμος Καθηγητής της Φιλοσοφίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και Συγγραφέας κ. Χρήστος Γιανναράς, συμμετείχαν σε μία συζήτηση διαφορετική, που εκτυλίχθηκε σε διάφορους άξονες.

Τη συζήτηση συντόνισε ο Πρωτοπρεσβύτερος Σπυρίδων Τσιμούρης, Θεολόγος.

Εκκλησία, αλήθεια και εμπειρία

Ο πρώτος άξονας της συζήτησης αφορούσε την Εκκλησία έτσι όπως παρουσιάζεται στα μάτια μας, με πολλά προβλήματα αλλά και ελπίδα.

Θέματα που συζητήθηκαν ήταν η αποστολή της Εκκλησίας, Εκκλησία και θρησκεία, η Εκκλησία ως Σώμα Χριστού.

Ο κ. Γιανναράς επεσήμανε ότι τα θέματα αυτά είναι οδυνηρά, πονάνε. Έχουμε χάσει, επεσήμανε, την διάκριση της Εκκλησίας από την θρησκεία.

Η θρησκεία είναι ένα ατομοκεντρικό γεγονός.

«Διαλέγω μία πίστη η οποία έχει ορισμένες υποχρεώσεις, έχει μια ηθική, την τηρώ

ή όχι. Τα πράγματα είναι έτσι χτισμένα μέσα στην θρησκεία, ώστε να κατοχυρώνουν το εγώ.

Η Εκκλησία είναι μία πραγματικότητα τελείως διαφορετική, στους αντίποδες της θρησκείας. Είναι ένα γεγονός που πραγματοποιείται ως κοινωνία σχέσεων.»

Για την Εκκλησία ο Θεός είναι μία τριαδική κοινωνία προσώπων, Πατήρ, Υιός και Πνεύμα. Το μυστικό της αληθινής ύπαρξης είναι ο μόνος ορισμός του Θεού που υπάρχει μέσα στην Αγία Γραφή, ότι «ο Θεός αγάπη εστί». Είναι ο τρόπος υπάρξεως Του.

Η Αγία Τριάδα είναι το παν, επεσήμανε με την σειρά του ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαυροβουνίου. Είναι η ρίζα της υπάρξεως, η ίδια η ύπαρξη. Και ότι υπάρχει, εκεί στηρίζεται.

Και στην θεία Λειτουργία, στο «Ευλογημένη η βασιλεία...» εκεί περιέχεται πραγματικά η Εκκλησία ως γεγονός, όχι ως ιδεολογία, ως θρησκεία.

Είναι βασιλεία, και αυτό είναι η Εκκλησία, Σώμα Χριστού. Η Εκκλησία προσκαλεί του πάντες να γίνουν μέτοχοι του μυστηρίου.

«Η Εκκλησία είναι μία πρόσκληση προς την μεταμόρφωση, δια της μετανοίας, της αλλαγής της υπάρξεως. Άνοιγμα της υπάρξεως προς την βίωση του μυστηρίου του Θεού, ως αγάπης.

Το μεγαλείο του Χριστού είναι μέσα στη θυσία Του, στην αγάπη χωρίς όρια. Δίνει τον εαυτό Του και παραδίδει συνεχώς το μυστήριο της θείας αγάπης μέσα στην Εκκλησία, ως Σώμα και Αίμα Του.

Δια του Σώματος και του Αίματος του Χριστού κοινωνούμε με τον Θεό μας και κοινωνούμε ο ένας με τον άλλον. Είναι μία κοινωνία για την αιωνιότητα, αυτή η συνάντηση με τον Χριστό.»

Κι αυτό είναι το μυστήριο της Εκκλησίας, συνέχισε. Και είναι μεγάλο έργο του Θεού που το μυστήριο αυτό παραμένει να υπάρχει μέσα στον κόσμο και σήμερα. Παρ' όλους τους πειρασμούς και τους διωγμούς της Εκκλησίας, το μυστήριο αυτό δίδεται σε όλη την οικουμένη.

Όπως επεσήμανε ο κ. Γιανναράς, η Εκκλησία μας έζησε την γνησιότερη περίοδο της, στην τουρκοκρατία, όταν δεν υπήρχε πουθενά κήρυγμα, αλλά μόνο πράξη. Όλα ήταν μετοχή.

«Να ανάψω καντήλι σπίτι μου, να ζυμώσω πρόσφορο, να νηστέψω, να κάνω αγιασμό, να πάω στην Ευχαριστία που ήταν το κεντρικό κοινωνικό γεγονός. Όλα αυτά δεν ήταν πηγές αξιομισθίας, ήταν το αυτονόητο. Η μετοχή είναι μία πράξη, δεν είναι μία ιδεολογική απόφαση.»

Είναι μεγάλη ευλογία του Θεού που είμαστε μέλη του Σώματος του Χριστού, επεσήμανε ο Μητροπολίτης Μαυροβουνίου. Έχει μία ενότητα που στηρίζεται στην ίδια την ύπαρξη του κόσμου και την ύπαρξη του Θεού.

Συνοδικότητα

Ο δεύτερος άξονας της συζήτησης, αφορούσε την συνοδικότητα ως τρόπο ζωής της Εκκλησίας.

Ο τρόπος αυτός ζωής, είναι θεανθρώπινος, τόνισε ο Σεβασμιώτατος, επαναλαμβάνοντας τα λόγια του γέροντα του, Αγίου Ιουστίνου Πόποβιτς. Ο τρόπος ζωής του Χριστού, είναι ο μοναδικός τρόπος της ζωής του ανθρώπου.

«Η πρώτη πτώση, του Αδάμ, είναι η άρνηση του λόγου του Θεού που χαρίζει την ζωή. Εκεί είναι η θεοποίηση του κτιστού τρόπου υπάρξεως, χωρίς τον Θεό και τον λόγο Του.»

Τα πράγματα είναι αλυσίδα, σημείωσε ο κ. Γιανναράς. Όταν λέμε ότι η πίστη έγινε πεποίθηση, αμέσως η διδασκαλία γίνεται διδαχή νοητική. Η πεποίθηση χτίζεται με νοήματα. Άρα η διδασκαλία δεν είναι παιδαγωγία, χειραγώγηση, αλλά να σου κάνω πλύση εγκεφάλου.

Γνωρίζω κάτι όχι όταν το κατανοώ. Πρώτα φωτίζεται, που σημαίνει ότι μετέχω εμπειρικά σε αυτό που γνωρίζω.

«Είναι καισαρικές οι διαφορές από τον δυτικό άνθρωπο, όπου κατανοώ άρα υπάρχω. Είναι ένας άλλος πολιτισμός. Και τον πήραμε εμείς, και προσπαθήσαμε αυτό να το κάνουμε Ορθοδοξία.»

Η σύνοδος στη Εκκλησία, ήταν μία έκφραση της πατρότητας. Σήμερα καλούμε τους κληρικούς μας πατέρες και ούτε πηγαίνει ο νους μας στην γέννα.

Γι' αυτό και κάνουμε συνόδους, που είναι γενικές συνελεύσεις ανώτατων στελεχών. Πατρότητα σημαίνει γεννάω, φέρνω στη ζωή.

Στη σύνοδο βγήκε ένας αγγράμματος βοσκός, ο Άγιος Σπυρίδωνας και έπιασε το κεραμίδι και τα είπε όλα, είπε χαρακτηριστικά ο κ. Γιανναράς. Γιατί ο Άγιος ήξερε να γεννάει.

«Πως να ξαναβρούμε αυτά τα πράγματα και να τα πεις αυτά τα πράγματα. Πως να τα αναζητήσεις σαν δίψα.

Γιατί μέχρι κάποια στιγμή, οι Επίσκοποι συνέρχονταν με επίγνωση πατρότητας. Γι' αυτό κι όταν κάποιος έλεγε τα δικά του, τον κάνανε στην άκρη. Σήμερα η σύνοδος είναι διοικητικό όργανο.

Είναι αλυσιδωτά τα πράγματα. Όταν η αλήθεια δεν κηρύττεται, αλλά μεταδίδεται, όταν η γνώση δεν είναι πεποίθηση, αλλά φωτισμός, τότε μπορεί να λειτουργήσει η πατρότητα, να λειτουργήσει η σύνοδος.»

Αυτή η σύγκρουση μεταξύ γνώσεως και της ζωής της Εκκλησίας ως ζωή και ως φωτισμός και ως μεταμόρφωση πραγματική, ιδιαιτέρως παρουσιάστηκε τον 14ο αιώνα, εποχή του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, παρατήρησε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαυροβουνίου.

Και μέσα στην διδασκαλία του, που ήταν η διδασκαλία της Εκκλησίας, αντιμετώπισε την διδασκαλία των δυτικών.

Με αφορμή αυτό το γεγονός τόνισε ότι:

«Η επικοινωνία με τον Θεό, δεν είναι ιδεολογική, αλλά ζωτική. Ο Θεός ως ζωή μοναδική, μεταδίδεται και κοινωνείται.»

Συνοδικότητα και Πρώτος

Η συζήτηση ακολούθως επικεντρώθηκε στο τι διασφαλίζει η διακονία του Πρώτου μέσα στον συνοδικό τρόπο ύπαρξης.

Η λειτουργία του Πρώτου στη σύνοδο, είναι λειτουργία σχέσεως, παρατήρησε ο κ. Γιανναράς.

«Του ανατέθηκε, διαχρονικά, να είναι η εγγύηση της ενότητας. Να είναι εκεί και να διακονεί την ενότητα. Αυτός ιερουργεί την ενότητα των Επισκόπων.»

Ως παράδειγμα τέτοιου Πρώτου, ανέφερε ο Σεβασμιώτατος, τον μακαριστό Πατριάρχη Σερβίας Παύλο.

«Στην σύνοδο της ιεραρχίας δεν κυβερνούσε, αλλά προσέφερε τον εαυτό του ως θυσία. Τέτοιο πρωτείο, είναι μία πραγματική πατρότητα.»

Αντίστοιχα και ο κ. Γιανναράς, αναφέρθηκε στο πρόσωπο του μακαριστού Οικουμενικού Πατριάρχη Δημήτριου.

«Ο Δημήτριος έμεινε σαν μέγας Πατριάρχης. Μια ευλογία και ένα χαμόγελο παντού. Μια παρουσία που έσπαγε κόκκαλα.»

Χρειαζόμαστε επιστροφή στους τρεις πρώτους αιώνες, συνέχισε ο Μητροπολίτης Μαυροβουνίου, τότε που η Εκκλησία ήταν υπό διωγμόν. Η Εκκλησία πάντοτε είχε μέσα της το πνεύμα του μαρτυρίου.

Και σήμερα εκ νέου να στηρίζεται πάνω στη θυσία του Κυρίου, στον θεανθρώπινο τρόπο υπάρξεως. Είναι ο μόνος αιώνιος τρόπος υπάρξεως της Εκκλησίας.

«Κι αν θέλει σήμερα η Εκκλησία να είναι πραγματικά Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική, να ξεφορτωθεί και από τους εθνοφυλετισμούς, τις ανθρώπινες φιλοδοξίες και τα πρωτεία παπικού τύπου.

Χρειάζεται να επιστρέψει στον τρόπο της υπάρξεως των τριών πρώτων αιώνων.

Η γνήσια συνοδικότητα, είναι αυτή που έχουμε στις Πράξεις των Αποστόλων και στην ζωή της Εκκλησίας δια μέσου των αιώνων. Και το πρωτείο, μέσα σε αυτό το πνεύμα της θυσίας και όχι της κυριαρχίας.»

Επίλογος

Κλείνοντας ο κ. Γιανναράς είπε χαρακτηριστικά, αναφέροντας μια ιστορία από το Λαυσαϊκό, πως η γλώσσα της Εκκλησίας είναι αποκαλυπτική όταν έχει μέσα παλαβομάρα! Μια γλώσσα που δεν γνωρίζει νόμους και περιορισμούς, σώζει τα πάντα.

Και έκανε και μία προσωπική κατάθεση για τον Μητροπολίτη Αμφιλόχιο, σημειώνοντας με συγκίνηση πως, στα μάτια του αυτός ο γέροντας, είναι μάρτυρας. Στο Κόσσοβο μαρτύρησε και γι' αυτό ο κ. Γιανναράς τον ευχαρίστησε γιατί του δίνει ελπίδα.

Ο δε Σεβασμιώτατος, κάνοντας αναφορά στον γέροντα του Άγιο Ιουστίνο Πόποβιτς, ο οποίος είχε σπουδάσει στη Σερβία, στην Αγγλία, στη Ρωσία και στην Ελλάδα, σημείωσε πως τα περισσότερα τα έμαθε από μία γριούλα στους πρόποδες του Παρθενώνα, που ήταν και η μεγαλύτερη δασκάλα του.

«Αυτό είναι το μυστήριο της Εκκλησίας, της πατρότητας και της μητρότητας μέσα στην Εκκλησία.»

Του Σταμάτη Μιχαλακόπουλου
Φωτογραφίες: Παναγιώτης Καράπασιας

Την συζήτηση μπορείτε να παρακολουθήσετε εδώ: